15

TENTAMEN MEDICUM, INAUGURALE, DE VARIOLA.

QUOD,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,

D. GULIELMI ROBERTSON, S. S. T. P.

ACADEMIÆ EDINBURGENÆ PRÆFECTI;

NEC NON

Ampliſſimi SENATUS ACADEMICI conſenſu,

Et nobiliſſimae FACULTATIS MEDICÆ decreto;

PRO GRADU DOCTORATUS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

Eruditorum examini ſubjicit

JOANNES FERRIAR,

BRITANNUS,

Soc. Reg. Med. Edin. Soc.

Ad diem 25. Junii, hora locoque ſolitis.

EDINBURGI:

Apud BALFOUR et SMELLIE,

Academiae Typographos.

M,DCC,LXXXI.

TENTAMEN MEDICUM,

INAUGURALE,

DE

VARIOLA.

PRÆFATIO.

STATUENTI in campo medico curſum peragere primum, res tantae, tamque diverſa occurrunt facie, ut ſemper in dubio inter eligendum aliquandiu haereat; et ſane a variis ſcriptoribus tam diverſe tractantur quam deliguntur themata. Alii ſcilicet tramite conſueto inambulant, felices ſeſe habentes, etſi famae ignoti, ſi criticorum objurgationes, irridentium futilia

evadant;

evadant; laudis ſpe parum, opprobrii timore plus aequo affecti. Attamen alii mente praediti altiore, nihili aeſtumant incolumitatem, quam non comitatur plauſus bonas literas perſequentium; malevolentiam iſtam ſpernentes, ab hominibus animi effraenati manifeſtatam, dum ingenii perſcrutant primitias. Tales res novas detegere gaudent, dogmata vetera vel ſtabilire, aut verecundia debita rejicere, ſententias hodiernas libere perpendere, intra modum vim imaginatricem cohibentes, dum falſa arguant, aut ſophiſtica irrideant. Hos paſſibus haud aequis ſequi vellem, imperitiae conſcius etſi meae; quum enim detegenda eſt veritas, quiſquis latebras accedat, ei, quanquam conatus irritus ſit, plus laudis quam debetur dedecoris. Quum igitur, more almae hujus academiae, rem aliquam medicam exponere meum eſt, de variola nunc breviter dicturus ſum.

Si nunc diei egeret definitione verbum Variola, ea certe uterer cl. Culleni,

G.

G. XXVIII. ſyſtematis proprii noſologici propoſita, omnibus admodum probata, omnibus igitur qui huc mentem nuper adverterint uſurpata. Si cuique igitur, variolae notitia lateat, illuc tendere moneo. Obſervandum eſt ſolummodo, de variola naturali, i. e. arte non inducta, in paginis ſequentibus verba eſſe faciunda.

HISTORIA MORBI.

Incipit morbus, aliquot dies poſt contagium exceptum, in adultis, rigore, deinde calore, capitis atque tergi dolore, vehementi in ſudorem proclivitate, comate, vomitu, epigaſtrii etiamque compreſſi dolore. Haec per biduum ſaeviunt ; inde paroxyſmi ſaepius adveniunt epileptici infantibus, quos interdum gravius, interdum mitius afficiunt. Finem tertii diei verſus, papulae, levis ruboris, acicularum capitum inſtar, ſeſe oſtendunt. Initio, hae ſuperiorem corporis

ris partem ſolam, ſed, progrediente morbo, artus quoque invadunt; atque, diem circiter quintum, peracta eruptione, febris recedit. Leniſſima tamen in variola, prima eruptione omnino decedit febris. Papularum areolae, antea pallidae, nunc rubeſcunt, ipſaque papula plenior, fluidoque oppleta, evadit. Sic ad octavum res ſe habent uſque diem. Dehinc progreditur ſuppuratio puſtularum, quae ad diem undecimum ſponte rumpuntur, atque mox cruſtoſae apparent; ac intra tres quatuorve dies decidunt.

Haec variolae ſpecies benignior, quae Diſcreta audit. In confluente, omnia acceſſus ſymptomata graviora ſunt, atque diſtinguitur a ſpecie priore, tum cohaeſione puſtularum inſigni, tum febris pertinacia, quae aut nequaquam cedit eruptioni, aut remiſſionem tantum patitur. Dicit etiam Sydenhamus, puſtulas interdum non ante diem quartum erumpere, nempe ob aggreſſum doloris cujuſdam vehementis, vel vomitus.

mitus. Puſtulae confluentes ad diem octavum laminae albidae exhibent ſpeciem, tumoremque vultus inſignem efficiunt. In adultis ptyaliſmus, in infantibus diarrhoea, inſuper additur. Notavit Sydenhamus, puſtulas extremorum, quae multo ſerius ſuppurantur, illis faciei et corporis largiores eſſe; atque plurimis in exemplis diſtinctae eminent. Circiter diem undecimum, puſtulae diſrumpuntur et corrugant. Saepius antehac oritur febris ſecundaria, quae plurimis lethalis evadit, atque, ſecundum Hoffmannum, die nono vel undecimo necat. Hoc tempore cedit pytaliſmus vel diarrhoea, et curſu debito morbi, manus tument. Tunc color puſtularum, adhuc albidus, in pullum tranſit, brevique fit deſquamatio, quae diem circiter quindecimum terminatur. Poſt confluentes, foveolae plerumque manent; interdum cicatrices latae, foediſſimae.

Fluidorum ſummam putredinem ſaepius variolam comitari, monſtrant petechiae cum

puſtulis

puſtulis commixtae; monſtrant haemorrhagiae a Sydenhamo deſcriptae; denique demortuorum ex variola ſectio, quibus ſanguis nullibi coagulatus reperitur *.

Huic adjungatur celeb. Hoffmanni obſervatio, in verbis propriis: ‘ Accidit haud ‘ raro, ut, exſiccatis jam quae effloruerant ‘ puſtulis, ultimis diebus, novae et mino- ‘ res compareant aliae. Si recedant, fieri ‘ poſſunt praeter ſpem funeſtae.’ Concluſio hujus morbi fatalis fit convulſionibus, interdum comate.

Quaeſtio fuit, an unquam viſcerum abdominalium epidermidi porrigatur eruptio. Hoc ſemel me vidiſſe credo, in pueri (ex variola, ut viſum, defuncti) inteſtinis; quae, per totam ſuperficiem internam, puſtulis aperte maturis ſcatuere. Attamen, in facie, puſtulae jam ad deſquamationem promptae exſtitere. Nihil de hujus morbi hiſtoria mihi notum, quum, hyeme proxime

* Hoffman. de feb. variol.

me elapſa, inter cadavera ad ſecandum promiſcue collecta, allatum fuit, in uſum diſcipulorum ill. Doctoris Hunter.

Variola interdum praebet valetudinem antea debilibus, et, e contrario, antea ſani, hac peracta, in varios illabuntur morbos, uti typhum, tabem, vel amauroſin; qui omnes torporem indicant. Hac de re audi Hoffmannum: 'Quibuſdam, poſt exſiccationem, febris manet lenta, et in extremis, praeſertim articulis, tumores oriuntur, et ex his fiunt foeda, exedenda, et oſſibus cariem inducentia, ulcera, difficillime ſanatu, et poſtremo mortem inferentia.'

DIAGNOSIS.

Ex ſymptomatibus jam deſcriptis, facile fieri poteſt diagnoſis variolae. Initio, a rubeola diſtinguitur, abſentia coryzae, oculorumque affectuum; et a pleriſque aliis ex-

 anthe-

anthematibus, tardiore eruptione, atque forma papularum. Obſervavit Cl. Sydenhamus, variolam confluentem interdum ad eruptionem ſpeciem exhibere eryſipelatis; ab hac autem facile ex hiſtoria dignoſci; dolore ſc. epigaſtrii, atque defectu delirii; tum quoque tempore eruptionis. Dolore recenſito, atque comate, nec non paroxyſmis epilepticis, juncta praeſertim epidemiae notitia, a febribus propriis certo diſtinguatur variola.

CAUSÆ.

De cauſis non omnino diſputandum; quippe quae, a viro ſpeciali ad corpus admoto, uti inter omnes convenit, pendent. Hujus natura latet; vis autem eſt notiſſima.

PROGNOSIS.

Haecce febris ſtatum, indeque eruptionis faciem, reſpicit; ſcilicet, quantum mitiora ſint ſymptomata morbi advenientis, (quibus parca, vel nulla epilepſia annumeranda), quantum ſerius apparent papulae, et quo magis diſcretae, tantum minus, contrariis autem locum habentibus, plus periculi. Si, progrediente morbo, ante diem undecimum confluentis, deſit ptyaliſmus, certiſſime peribit aegrotus; itidemque, ſi tunc temporis non ſuccedat tumefactio extremorum.

Diſcretae etiam tumor aliquis faciei neceſſarius videtur; et ſi ad diem octavum vultus lentus appareat, et puſtularum interſtitia pallida evadant, (quod ſaepius praegreſſo multo ſudore accidit), mortem adſtare ſuſpicetur medicus.

RATIO

RATIO SYMPTOMATUM.

Eruptionis modus vi febris primariae reſpondet: Minus enim credibile videtur, aut contagii naturam, aut molem fluidorum, in aegrotis variis aſſimilatam, inter ſeſe differre. A ſpaſmo vaſorum extremorum aegre ſubacto pendet, me judice, eruptio; quum, ſpaſmo deficiente, neque propria forma exſtare poterit febris, nec phlegmonae, quales revera ſunt papulae varioloſae. Spaſmi igitur pertinaciae, vel cordis atque arteriarum impetui, omnes variolae differentias tribuere vellem. Nam, ex priore, febris durationem ſaepius pendere, ab ill. Culleni ſectionibus quibuſdam facile patebit *. Principiis illic ſtabilitis confidens, caloris externi actionem nocere cenſeo, diatheſin creando phlogiſticam. Hinc regiminis vetuſti errores: Hinc Stygia impleta ora. Ab cordis enim et arteriarum actione immodica,

* Firſt Lines, par. LXII. LXIII.

immodica, innumera oriuntur mala, ſive calore externo augetur, ſive ſpaſmo forti ſuſtentatur. Delirium adfert; eruptionem dat eryſipelatoſam; haemorrhagias e variis partibus elicit; et fluidorum putredinem movet, ſignis praedictis nimis facile notandam. At, frigoris debito admoto gradu, atque adhibita methodo antiphlogiſtica, in variola praeſertim quae inſita fuit, adeo moderatur febris primaria, ut ſaepius vix aliquid afferat moleſti; ibi quoque pauciſſimae erumpunt papulae. E contra, febris quae confluentem praecedit, ſaeviſſima eſt, morbumque periculoſum adeſſe teſtatur. Huc, attamen, aliquid confert habitus aegroti, ſaltem quoad vim augendam vaſorum, vel ad putredinem promovendam.

Inter febrem primariam, ut et per morbum totum, ex modo ſanos inficiendi, multum exhalari compertum habemus. * Quidam enim inſitionem inſtituit ope humoris

* Baker's Inquiry into a new method of inoculation, p. 9.

ris brachio adempti, ante eruptionem factam, etiamque intra diem ab inſitione quartum.

In variola confluenti, ubi puſtulae, per majorem corporis partem quaſi operculum efficiunt cutis, extremorum tumores e materia perſpirabili retenta conſtare videntur; quoniam, ſi ſubito decreſcant, (reſorpta dicam materia), actum eſt de aegroto.

METHODUS MEDENDI.

In medendo, nulla eſt opus indicatione; quia morbus curſum peragit legitimum, medico non obſtante. Licet autem virus extinguere, eoque modo morbum prorſus tollere, ignoremus; juſto tamen regimine, medicamentiſque rite adhibitis, ſymptomata multa ſubmoveri, et omnia levari poſſunt.

Initio morbi, febris primariae aggredientis vehementiam praecavere, acceſſam temperare,

perare, eſt medici; alia, atque minora, ſub nullis ſignis inſtruenda ſunt. Febris igitur adveniens frigoris plena adhibitione minuenda eſt: Huic diluentia vel refrigerantia jungere oportet; atque emitici neceſſitatem certe indicant affectiones ventriculi.

Saepe etiam in uſu eſt pediluvium ad pueros; de quo, attamen, multum dubitant medici, regiminis reliquae rationi adverſum eſſe putantes. Hoc in tyrocinio ſtudiorum ſaepius adhibitum vidi, ſaepe ipſe praecepi, ſemper ſine moleſtia, interdum, ut viſum, cum fructu.

Sin autem vel haec ſpem fefellerint, vel medicus non accerſitus fuerit donec ſaevire inceperat febris, et jam minitari, praeſertim ſi in dubio ponatur an variola ſit, an alius morbus, certiſſime ſanguinis miſſione uti convenit. Etſi tamen venaeſectio non ſolum non eruptionem impediat, ſed etiam promoveat, motus vaſorum enormes

mes compeſcendo, haud impune feretur repetitio; atque cito invaſura debilitas, in confluente ſaltem, ubi maxime ſaevit febris primaria, medicum a largis evacuationibus abſterreat. Obſervavit enim Cl. Sydenhamus, peſſimam variolam ortam fuiſſe in puella, quae rheumatiſmum acutum propediem antea ſuperaverat ope evacuantium.

Alvus diligenter movenda eſt catharticis, clyſteribus ſaltem quotidie adhibitis. Æger vel ſub pleno Jove, vel cubiculo amplo, amoeno, maneat; noctu ſtragulis pauciori-bus quam conſuetis utatur. Sit diaeta tenuis, potus ſubfrigidus, lenis, vel cum portione acidi cujuſquam commixtus.

Mature adveniens epilepſia, multum ſaevire ſolet, atque, mortem ipſam minitans, notationem depoſcit aſſiduam. Huic venaeſectione, ſed praeſertim anodynis libere adhibitis, occurrendum.

Peracta

Peracta eruptione, ſi febris vel ex aliqua parte vel ex toto ceſſerit, ſi papulae ſint rarae atque diſcretae, et nulla moleſtia urgeat, frigori, atque naturae virium tutelae, prorſus committatur aegrotus. Sin autem alvus ſit nimis adſtricta, ſemper ſolvere eſt opus.

Variola tamen confluens, jam deſcripta, multum intentionis ſimulac judicii exigit; morbus horrendus, quippe vel vitam vel pulchritudinem nimis certo deleturus. Quod ad hanc ſpeciem, in adultis, ad febrem continuatam, vel certe minime levatam, ad cutis dolorem ac inflammationem, ad fluidorum putredinem, et febrem ſecundariam, ſpectare oportet. Febris, ut in aliis febribus, venaeſectione, ſi opus ſit, et antimonii praeparationibus, quae ſaepius et emetica et cathartica fiunt, tractetur. Hanc methodum non eſt cur fuſius explicarem, quum ad inceptum meum haud attinere videtur.

Cutis dolor, perpetuo torquens, atque miſerum ab omni requie impediens, febri ſecundariae denuo ortum maxime praebens, anodynis optime levatur. Primus ill. Sydenhamus opii uſum inſtituit, atque maxime laudavit; cujus ſententiam ſequentes medici confirmarunt. Finita igitur eruptione, adhibeatur opium, bis ſingulis diebus, uſque ad morbi metam. Mirum equidem videtur, papularum puncturam, atque hanc iteratam, medicos non ſaepius inſtituiſſe; magnam enim abripit irritationem, et multum confert ad febrem ſecundariam praeveniendam.

Fluidorum putredo, ſedula ventilatione, enixa munditia, alvoque nunquam non ſoluta, praevenitur. Plena tamen curatio putredinis jam acceſſae, a tonicis, ſtimulis, atque antiſepticis petenda; a cortice Peruviano, ſcilicet, vino, atque acidis.

Modus febrem ſecundariam tractandi, a natura ipſius diatheſeos phlogiſticae, vel putredinis

putredinis praevalentis, ducatur oportet. Hujuſce acceſſio optime mitigatur cutis dolorem molliendo, atque debiti regiminis aſſidua adhibitione.

Si finem verſus ſputationis, ſaliva, jam craſſa et difficilis ſcreatu, deglutitionem impediat, vel ſtrangulationem minetur, gargariſmus proponatur. Dixit Sydenhamus, emeticum, rebus ita ſeſe habentibus, multum prodeſſe.

Quum retrocedit eruptio, vel ſubito detument extrema, admoveantur plantis pedum vel ſinapiſmi, vel veſicantia.

Quoad catharticorum uſum, deceſſo morbo, nil certum accepimus: Multae morbi ſequelae ſigna debilitatis atque torporis edunt; haud igitur purgatione depellendae. Haecce praxis theoria ſola, ut viſum, innititur; namque cathartica obveniendo abſceſſus ſolum proſunt, et hoc quidem leviſſime efficiunt. Denique, morbi ſequelas

pro

pro natura ſingularum tractare, ac ſi nullum praeceſſerit malum, ſed cavere evacuationem, debet.

Etſi operis ſummum pertigiſſe videar, reſtat autem quaerere, cur neminem niſi ſemel variola invadat. Haec res, ut mihi videtur, eſt et magni momenti, et adhuc parum explorata. Mihi, hoc opus aggredienti, temeritatem vel ineptiam veriſimile obſerent plerique: Theoriam hancce ante eorum pedes projicio; et hoc ſolum rogo, ne quiſquam me judicet antequam perlegat. Praemittendum attamen, variolam bis in uno homine obortam fuiſſe, uti quidam teſtantur autores *; phaenomenon igitur non pro lege immutabili, ſed pro conditione generali, habeatur.

Vitae proceſſus, nervorum ſtatu, magis quam partium incremento, diſtinguitur. Quod

* Home's Medical Facts and Experiments, p. 94. Henſler de morb. variol. tent. de variol. ſecund.

Quod ad molem, quidem, infans et adultus inter ſeſe differunt; multo magis autem quod ad nervorum ſyſtemata. Hinc, ingeſta in ventriculum acida facta, quae adulto anxietatem et ructum tantum inferrent, infantem convulſione epileptica afficerent. Hinc, a dentitione tanta ducuntur mala, dum odontalgia, quamvis graviſſima, vitam nunquam minatur. In pueris, abdominis viſcera mire irritabilia ſunt, ut in vomendi (in adultis plurimis graviſſimi) actione, facile citata atque peracta; ut et in diarrhoeis, ſaepe et ſine ulla fere moleſtia iteratis, admota levi cauſa, atque excretione frequenti ſtercoris et lotii, pene abſque conamine, cernere eſt. Et ſane tanta mobilitas ad pueri incolumitatem neceſſaria videtur. Ope enim perpetuo egens aliena, vel ad noxia abigenda, aut neceſſaria paranda, oportuit ad omnem tactum animum attentum advertere, ut ex querelis, riſibuſve, eum

eum dolere aut gaudere adverterent cuſtodes.

Cutis, hoc temporis, mollis, delicata, ſenſu praedita exquiſito, adeo ut, ſi in hoc ſtatu per totam vitam permanſerit, genus humanum doloribus torqueret graviſſimis. Quam miſer fuerit iſte, ab accuratiſſimo Gooch memoratus, cui prurigo vix ferenda inducta fuit per totam corporis ſuperficiem, a ſolis radiis, omnibus praeterea bonum afferentibus.

Infantum epilepſia, antequam morbos pueriles dictos ſubierint, tam dira atque frequens, his ſuperatis, fere ſemper decedit, et ex omni functione irritabilitatis decrementum patet. Inter omnes quidem convenit, certa aetate mobilitatem ſubito atque maxime imminui, nunquam tamen niſi praegreſſis morbis accidat. His igitur aliquantum tribui oportet, quum nexu loci atque temporis ſolum deprehendimus cauſam atque effectum. Nec hi effectus

morbidi

morbidi habendi; corpus enim vitae officiis aptius redditur.

In variola torporem valere, docent ejus ſequelae, in hiſtoria jam enumeratae; atque talem cauſam, reliquis junctam poſtea dicendis, ſubito mobilitatem imminuere, pauci negabunt. Ejus enim effectus, aliter haud permanens, operatione ſequente aliorum conſervatur.

Impreſſionibus extrinſecus ſemper ſumus obnoxii, quae, ſi numero immodicae, mentem opprimunt; ſi paucitate errant, animam, quaſi ſomnolentam, vix emovere poſſunt. Harum plurimae inveniuntur ſedantes, Liberi praeſertim ritus, hique connubii aut Veneris abnormis, quorum unum vel alterum fere omnes ſummo perſequuntur niſu. Cibo utimur ſtimulanti, proceſſus inde concoquens ſomni cupidinem infert; vis ſedantis planum documentum. Cogitatio multa, ſive de philoſophia vel negotio, maxime ſedare reperitur, atque nugae

gae ſplendidae, quae a cogitando animum omnino revocant, plus ipſa ſpeculatione mentem laceſſunt. Sic, ſive contemplatur aliquis, ſive mercatur, ſive vitae delicias ſolum perſequitur, omnia mentem, indeque corpus, ſeu vice verſa, deprimere certant. Nequaquam affirmo, omne impreſſum ſtatim ſedare, omne vehemens tamen hoc citius ſeriuſve facere facile credo, quum motus validos vel animi vel corporis ciet.

Inflammatio quidem omnis, a contagio ſpecifico praeſertim, partis mobilitatem maxime imminuit. Ita, qui gonorrhoea gravi laboravere, etiam poſt fluxus, omniumque ſymptomatum deceſſum, urethrae fiſtulam, atque balanum, ſenſu conſueto multum privari percipiunt. Sin hoc efficeret canalis unicae affectio digitos paucos extenſa, quid faceret totae cutis inflammatio, a ſyſtematis ſtatu morbido orta ?

Hanc etiam legem pertulit natura generi humano, quod impreſſiones validae debili-

us renovantur; atque conſtat, aliquos morbos mitiores eſſe ſecundo aggreſſu: Hujuſmodi ſunt, gonorrhoea, uti omnes confitentur, et quartana, ſecundum cl. Sydenhamum *. Multi, fateor, ſunt morbi ad recurſum proni; ſed hi omnes irritabilitatem inducunt, quales haemorrhagiae; vel cauſae ſunt permanentes, ſaepiuſve applicatae, aut habitu continuantur, quibus itaque haec lex non porrigitur †.

Pueri eruptionibus caducis, antequam variolam patiantur, ſubinde affliguntur. Iſti cutis affectus plerumque a ventriculo ſe male habente pendent; at, in infantibus hanc perpeſſis, eruptio quaevis, nec levi movetur cauſa, nec mota facile abigitur. Puſtularum varioloſarum relictae foveolae, cicatricum inſtar, formam per totam vitam, et per aliquod tempus, albedinem, quaſi vitreatam ſervant, cutem iſthic aliquo mutari

 monſtrantes.

* De Feb. Intermitt. ann. 1661, 1662, &c.

† Facultas adſueſcendi, ill. Gaubii (Pathol.) § 644. ad quam talia phaenomena relegavit, nihil aliud quam irritabilitas imminuta eſſe videtur.

monſtrantes. Et ſane color cutis, poſt puſtularum deceſſionem, mutationem notat inſignem *. Denique, quum haecce foveolae, durante vita, maneant, mutationem ſubſitam permanere, fas eſt ut deducam. Sed, utrum ſuper vaſa extrema cicatriculae inducuntur, an mobilitate quoad ſtimulum ſpecificum privantur, non meum equidem eſt judicare: Mihi ſufficiet perceptio facti. Cutis jam mutata nequit amplius eadem affici cauſa, cui obſiſtat, etſi nullis foveolis foedata.

Alii morbi quidem, qui pro tempore tantum aliquid corporis mutant, ſaepe atque in aſſuefactis facile renovantur; quoſdam tamen eſſe morbos oportet, a quibus mutatio inducta permanens, quamvis non lethalis ſit. Haec autem permutatio fluidis accidere nequit, quum ipſa ſubinde mutantur; ſolidis ſolis induci poteſt.

Non tam univerſa autem eſt cutis affectio, quin aliquibus locis viri novae adhibitioni

* Cullen's Firſt Lines, vol. ii. p. 38.

tioni cedat. Nutrices enim, matreſve, quae prima juventute variola correptae fuere, dum alumnum varioloſum pertractant, brachiiſque gerunt, ſuper partes infanti applicatas, puſtulas, varioloſis ſimiles, exſurgere vident. Huic autem quaſi inſitioni, aliae cauſae jam memoratae valde reſiſtunt, et plerumque morbum depellunt.

Ubi autem ſyſtema torpidum dixi, non ita ut morbide intelligatur, at ſolum ita imminui mobilitatem extremam, ut vegetiora deveniant ſolida. Et, quamvis unica quaevis phaenomeni cauſarum, jam adſcriptarum, omnino impar videbitur ad explicationem, junctio omnium haud tam ineſficax, puto, invenietur.

Nam generis nervoſi ſenſus hebetior, ſenectutem ſaepius praeoccupans, atque tota vitae hodiernae conſuetudine adjuvatus; huic annuens morbi ſequela, torpor, integratio cujuſvis impreſſionis lenior, cutis demum

mum vaſorum permutatio, huc colligenda ſunt.

Senes, interdum, hoc morbo in juventute devitato, denique contagium excipiunt, et in variolam incidunt; atque hoc noſtram theoriam refellere creditur. Hi tamen praediſpoſiti ſunt, quatenus nunquam variolam ſubierunt; contra cujus aggreſſum nullam tutelam praebet ſenectus, praeter torporem, qui ſolus nequaquam morbum depellere valet. Atque ſi contagium, juveni adhibitum, non intulerit morbum, haud mirum. Nam, in ordine rerum, facile intelligimus, quod cauſa praediſponens, atque occaſionalis, nunquam ſimul applicatae fuere. Notum eſt, praeterea, quod in infantibus quibuſdam, perpaucis tamen, non apparebit morbus, poſt ſecundam etiam inſitionem; praeterito autem brevi tempore, ſi iterum fiat inſitio, febricitat infans.

Qui variolam bis acceperint pauciſſimi ſunt; de quibus nihil ſatis plenum cognovi, ut phaenomeni explicationem aggrederer.

Conſtat

Conſtat autem hos omnes juvenes fuiſſe, adhuc igitur, quamvis minus quam antea, mobiles; atque exceptiones ab inſtituto generali, hic quoque, ut in plurimis aliis naturae phaenomenis, patent. Neque has exceptiones, magis quam hominem natum ſine cerebro, corde, vel ore, mirari oportet.

Denique, ſi caſibus plurimis, et communi ordini morbi, conveniat haecce doctrina, ad ſingula, ab idioſyncraſia, vel rerum fortuitate, nata, parum ſpectandum.

Sententias peritiorum, in plurimis theoriae hujuſce locis, me non ſecutum fuiſſe, et verum et mihi rectum conſtat. Ea enim diſſenſio vix vitanda eſt, ſi unquam ratiocinemur, ſi libere, non omnino. De his quidem multa dicere vellem; at quae publico nondum tradidiſſet autor, neminis eſt ſcriptis contradicere. Nimis facile enim poteſt aliquis, abſque fraudis conſilio, alterius mentem, ſemel elocutam, permutare, verbo vel ſingulari variando. Quidquid autem

autem in publicum ediderit autor, libere decet omnes tractare; ipſa enim verba cuique patent.

Quae, brevi jam ſermone, propoſui, mihi pro veris habita, non ex omni parte certa eſſe, haud inficias eo; nam hicce nodus, ſat ſcio, difficillimus eſt ſolutu. Aliqua tamen me moviſſe, huc nondum applicata, quanquam alias notiſſima, putarem; quae nec repente, nec audacter, ſed poſt multam cogitationem, ſolicitus hic profero. Aſt huc me tulit animus, de theſeos themate dubitantem, etſi pericula innovandi noſcentem, reique ipſius incertitudinem. Manſuetudini igitur veſtrae, magis quam propriis viribus confiſus, Praeceptores optimi, haec obſerre ſtatui, atque pleno die illuſtrati aevi veritatem per avia aſſequi conatus. Si hanc nondum tetigiſſe videar, plorare eſt meum, haud tamen ſpero aliorum erit culpare. Omnibus ratiociniis peractis, demum fortaſſe conſedere, et ſententiae dare manus Socraticae oportet; quod nihil compertum habemus, niſi quod nihil ſcimus.

FINIS.